

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

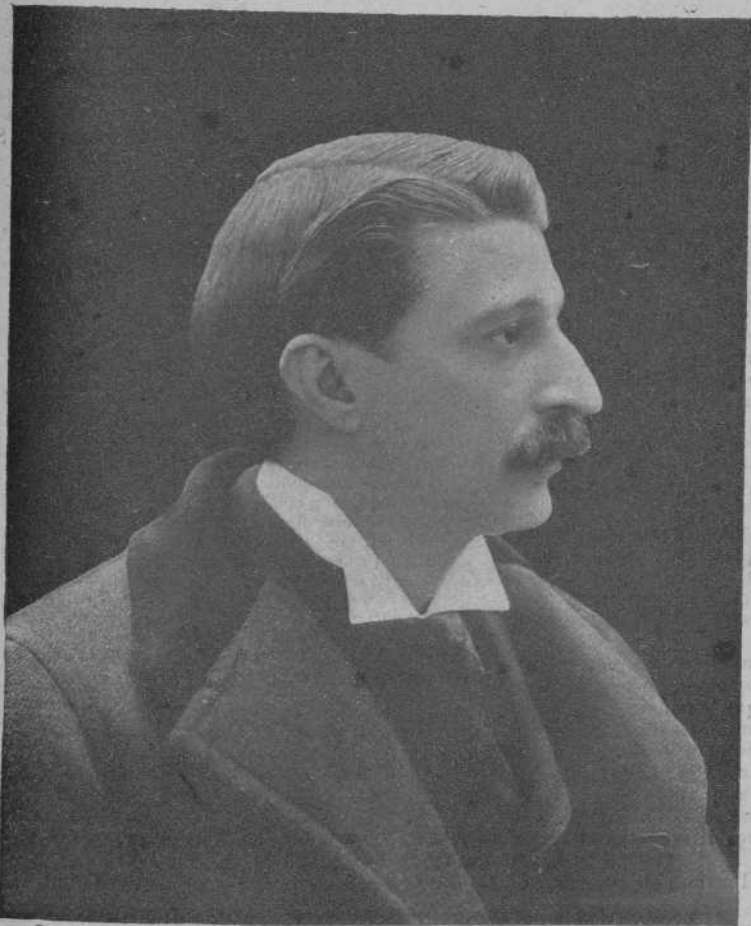
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

ELS HOMES DEL DIA

CRÓNICA

ALBERT RUSIÑOL
President del "Foment del Treball Nacional".

Se'm figura que'l ministre Pidal deu estar en las sevas glorias al veure que 'ls estudiants secundan ab tan entusiasme 'ls seus propòsits regeneradors de la ensenyansa.

Perque posats a la tasca, suprimint el ministre assignaturas y suprimint els estudiants dias de classe, ab l' adiquiescencia mes ó menos solapada de alguns catedràtics, tinguin per segur que 'l ministre, 'ls professors y 'ls escolars arribarán a una gloria estable... ó si vostés volen a un... estable sense gloria.

Y a n' aixó precisament se tira: a qu' Espanya siga en punt a civilisada, una prolongació del continent africà. Ja fins diuhen que per major facilitat de la barreja se projecta construir un túnel submarí que atravessi l' Estret de Gibraltar. Pero jo crech que fins sense necessitat de aquesta obra gegantesca, tornarem en breu als temps que succehiren immediatament a la batalla de Guadalete, en que tots eram uns.

Los estudiants—la *juventud ilustrada*, *esperanza en el porvenir de la patria* (com acostuma a dirse)—tenen el cap a vacaciones y a festas. Enqare

no comensan el curs, ja no fan altra cosa que pensar ab el dia en que podran interrompre 'l y ab el pre-
text que alegrarán per ferho. Y á lo millor s' hi po-
san y se 'n surten.

Lo que 'm deya un d' ells l' altre dia:

—Desenganyis, Sr. P. del O.: á las Universitats
espanyolas no s' hi aprén casi res, y lo poch que
s' hi aprén s' olvida al dia següent dels exámens.
Essent aixís ¿no es molt mes práctic no aprendre lo
que s' ha d' olvidar tan fácilment? ¿No es molt mes
expedit fer festa?

Un altre, mirantme ab rialla burlesca y á tall de
poca vergonya, 'm deya:

—Vaja, que quan vostés estudiavan, ab todas las
sevas pretensions de liberals, demócratas y repu-
blicans no eran de bon tros tan avansats com no-
saltres. Calculi si ho som que quan ens hi posém,
sabém adelantar de una mesada las festas de Nadal.

—Pero ¡desgraciats!—vaig dirli—¿y no 'us es-
panta l' ociositat? ¿y no 'us estemordeix el por-
venir?

—Fugi, home, fugi—se 'm va replicar. Durant el
mes y pico que 'ns doném de vacances treballém
de una manera extraordinaria. Jo per la meva part
compro un dècim de la rifa de Nadal, y 'm passo 'l
temps somiant y fent càlculs, baix la base de que
haig de treure la primera... y tots aquests càlculs
me donan el mateix resultat. ¿sab quin? Que per
res necessitaria 'l títul si la treya.

Aquesta manifestació feta ab tanta sorna explica
en certa manera 'ls atractius poderosos que té la vi-
da á Espanya. Tothom pensa lo mateix: ferse home
trayant la rifa.

Pero s' ha de tenir en compte qu' els estudiants,
quan decideixen fer festa, imposantse als pochs es-
quirols que no pensant com ells, intentan assistir á
classe, donan lloch á que durant alguns dias s' ar-
mi la de Déu es Cristo en la Universitat y sas in-
mediacions.

Ab las violencias qu' exerceixen y ab las de que
son víctimas quan surten á relleuir els sabres de la
guardia-civil ó fan molinets en l' ayre 'ls garrots de
la policia, se pot dir que todas las facultats univer-
sitarias se posan en exercici á la vegada, en forma
experimental y concentrantse en una sola expe-
riencia.

La de Medicina, pels ossos que 's rompen.

La de Farmacia, per l' árnica que s' aplica y per
la medicina d' espant que s' ha de pendre.

La de Ciencias naturals, per las pedras que vo-
lan, pel ferro dels sabres y la fusta de las trancas
que funcionan.

La de Filosofia y Lletres, per las fondas medita-
cions á que donan lloch aquellas escenas, y per las
interjeccions y altres termes vius qu' enriqueixen
la filologia.

Y la de Dret sobre tot, porque en las batussas se
sintetisa l' únich dret humá que al ff prepondera: 'l
Dret del mes fort. Y si algun dels contendents ar-
riba á caure á mans dels agents de l' autoritat, fins
troba la manera de fer un curs práctic de procedi-
ments judicials.

Tots aquests estudis se resumeixen ademés en un
gran exercici de gimnástica práctica, de gimnástica
completa... la mes completa que 's coneix, ja qu' en
ella hi prenen part á la vegada tots els membres,
tots els órgans y tots els sentits corporals.

Aixís, donchs, ab acreditar degudament que s'
ha pres una part activa en unas quantas de aqueixas
algaradas, ha de havern'hi prou per obtenir un tí-
tul académich que habiliti per l' exercici de una
professió.

Escollin: ¿á qué trencarse 'l cap ab els llibres, si

un se 'l pot trencar mes fácilment ab un cop de pe-
dra ó ab una garrotada?

Lo concert económich es avuy el tema qu' está
sobre... l' atril.

Ja ho veuen en Nicolau y en Crickboom: per tot
arreu els surten competidors.

Els del Foment el tenfan ensajat feya temps, y
no podentlo executar á Barcelona, ahont encare no
s' está per musicas, se 'n anat á Reus.

El programa era bastant escullit, figuranti algu-
na reminiscencia del cant dels *Segadors*, un parell
de passadas de *russinyol* y no sé quina sintonia
del Mestre *Bohavan* (no confundre'l ab Beethoven.)

Eran molts els qu' esperavan alguna pessa del in-
mortal *Victoria*; pero las obras de aquest gran
mestre, per lo vist, no figuran ni figurarán may en
el repertori del Foment dels *traballs* nacionals.

A ca 'l Bisbe també hi ha hegut ensaig de con-
cert, prenenthi part lo bo y millor de la represen-
tació de la provincia de Barcelona en Corts, inclús
l' hereu Pantorrilles, que s' ha pres aixó del concert
ab gran empenyo. D' aquí 'ns ha de venir la salvació.

Los concerts de ca 'l Bisbe son, com es natural,
de música sacra. Las pessas predominants son las
fugas. En la part instrumental hi dominan els fa-
gots y las flautas. D. Manuel Girona treballa per-
que li deixin ficarhi uns quants reflets de violí. Hi
está tan empenyat, que si li donan aquest gust, s'
ha compromés formalment á costejar el cimbori de
la Catedral.

Finalment á Madrid dissapte va haverhi en el Con-
grés un conat d' execució: tots els ministerials y 'ls
cap-pares de las oposicions dinásticas varen batre
'l compás sobre las espallas dels diputats catalans
partidaris del concert.

—No hi ha *concert* possible!—exclamava en Sil-
vela, al final de la sessió.

—¿Y aixó, D. Paco, perquè? ¿No l' havia promés?
—li varen preguntar.

—Si, senyors: bé l' havia promés; pero fills, en
Villaverde m' ha *aixafat la guitarra*.

P. DEL O.

Y... FODI LA BOLA

SONET

Arranlit al portal d' una escaleta
un jayo que mitj mort de fret tremola
al tranzeunt almoyna li pidola
estirant melancólich la ma dreta.

Ningú se 'n compadeix, quan de dents peta
y d' implorar fins te seca la gola;
sols un, veyent al vell que 's desconsola,
li diu (sense allargarli cap *perreta*.)

—El fret us te aturid aquí, aixequenvos,
que á vostra edat no es lloch propi d' estarse:
procureu fé exercicis, passejeuvos,
que caminant el fret un fa passarse.—

Y aixis que ha dit aixó, aquest, ab la capa
donant un giravol tot ell se tapa.

ANTÓN DEL SINGLOT

PENSAMENT ATREVIT

Al acostarse 'l mes de Desembre, la preocupació
de 'n Blay era cada any la mateixa:

—¡Si pogués treure la primera de Nadal!

Ho havia probat tot.
 Ferse dibuixar el número del bitllet que havia de sortir, per una sargantana de dugas quáas.
 Dedicar una novena a Sant Daniel.
 Sumar els números dels fanals del carrer ahont viu.

Comprar un bitllet sense vuyts ni nous....
 Una vegada fins va consultarho a una sonàmbula que tenia fama de ser molt entesa.

—Quan vosté está dormida—va preguntarli—¿veu tot lo que vol?
 —Poch se n' hi falta.
 —¿Podria veure un número?
 —Segurament.
 —Donchs, apa: fassi 'l favor de dormir-se, y diguin quin es el número que ha de treure la grossa de Madrid.—

La sonàmbula, al sentir semblant proposició, en lloch de posarse a dormir, se li plantá a riure.

—Vosté no té en compte una cosa—va dirli.
 —¿Quina?
 —Que si en efecte tinguéis jo la xiripa de veure aquest afortunat número, per més dormida qu' estés, immediatament obriria l' ull....

—¿Y qué?
 —Un cop desperta ¿creu vosté que seria tan tonta d' anar a comunicarlo a un' altra persona?—

En Blay va porfiar un bon rato, alegant que 'l deber d' una sonàmbula honrada y lleal es servir al que la paga, sense entretenir-se a calcular las conseqüencias. La endavinadora va reconeixer que fins a cert punt tenia rahó; pero que quan las conseqüencias son d' alguns mil duros, el calcular se fa inevitable.... y 'l guardarse 'l número també.

Resúm: qu' en Blay se 'n torná a casa desenganyat y convenut de que,

tocant a n' aquest punt, de la mateixa utilitat li seria la sonàmbula, que la sargantana de dugas quáas, que Sant Daniel, que 'ls fanals.

Pero a pesar de tot, la seva antiga manía no se li esborrava del cervell.

—¿Si pogués treure la primera!
 Era una obsessió terrible.
 S' entregava a combinacions cabalísticas.
 Estudiava martingalas enginyosas.
 Celebrava *interviews* ab jugadors práctichs.

Ningú 'n sabia una paraula; ningú s' atrevia a donarli un consell concret: fins trobava personas sinceras que, imitant a la sonàmbula, li deyan ab cruel franquesa:

—¿Pero vosté té la candidés de suposar que si sapiguéssim quin es el número que ha de treure la primera l' aniriam a fer cridar pel nunci?

No obstant, com la gota d' aygua taladra la pedra, la paciència y la meditació resolen los més intrincats problemas.

En Blay s' havia proposat trobar la manera de treure la grossa de Madrid, y havia de sortir ab la seva d' un modo ó altre.

L' idea genial, durant tant temps buscada, aquest any li ha acudit. Podrá ser diabólica, podrá fins considerarse arriscada; pero, segura ¡vaya si ho es!

El pensament, madurat ab molta calma, qu' en Blay ha concebut, resulta verdaderament original.

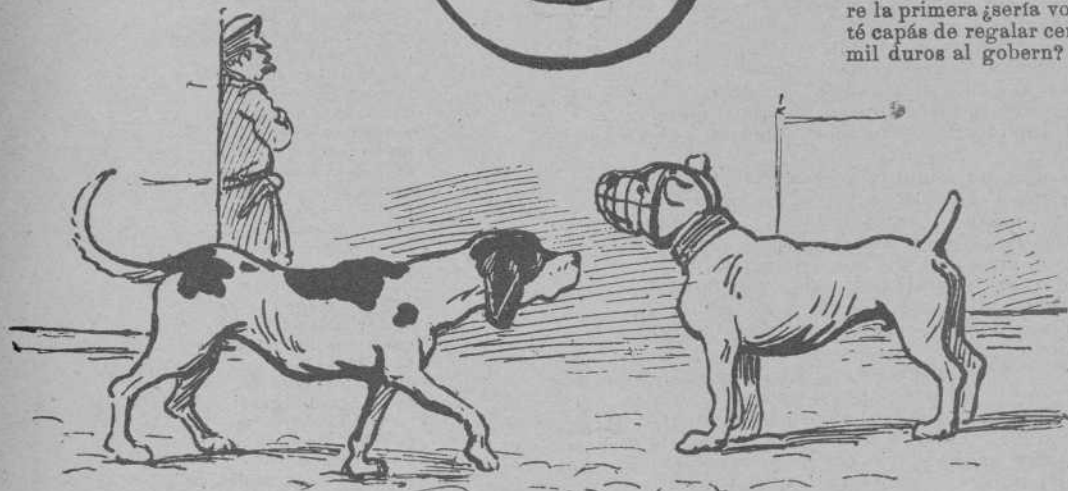
Desde fa tres ó quatre senmanas, cada vegada que 'l nostre héroe se trobava ab un conegut li dirigia aquesta pregunta:

—¿Vosté ha posat a la rifa de Nadal?

—Si, senyor.

—Perfectament. Ara, coloquis la má al cor y diguin ab tota noblesa: si tenfa la sort de treure la primera ¿seria vosté capás de regalar cent mil duros al govern?

RECEPTAS ÚTILS

Per no constiparse de cap manera.

AL PRINCIPAL.—DURANT LAS FUNCIONS DE LA REJANE Y LA SARAH BERNHARDT

—Es una pena aixó! Si l' escolto á n' ella, no sé lo que diu; si miro 'l diccionari, no sé lo que ha dit.

—No! ¿Per qué 'ls hi havia de regalar?
 —Per res. No s' incomodi: únicament li faig aquesta pregunta... per las mevas combinacions.
 Topava ab un altre amich. Interrogatori al canto.
 —¿Vosté ha posat á la rifa de Nadal?
 Com es natural tothom li responia que sí, y com es més natural encare, tothom, al arribar á la segona pregunta s' indignava á la sola idea de regalar al govern una part de la grossa.

Quan en Blay hagué verificat aquesta proba ab cinquanta coneguts, se fregá las mans plé d' alegría, agafá un full de paper blanch, sucá una ploma y 's va posar á escriure al ministre d' Hisenda una carta del tenor següent:

«Senyor ministre: Després de llarchs estudis y profundas meditaciones, hi tingut una idea que si vosté 's digna aprobarla, pot proporcionar al Tresor nacional un ingrés bastant regular.

»El dia 23 d' aquest mes s' ha de verificar al clásich sorteig de la grossa, d' aquest premi fabulós, que importa la encantadora suma de sis cents mil duros.

»Sigui qui sigui la persona que tregui 'l premi, el govern li haurá de pagar. No trobará ningú—y ho sé, porque hi fet la proba ab cinquanta personas—que tingui prou abnegació pera cedir al Estat ni una mínima part d' aquesta fortunassa.

»Ara bé: si vosté té la bondat de ferme treure la primera, jo 'm comprometo á no cobrar sino tres cents mil duros, regalant á la nació els altres tres cents mil.

»Si 'l pensament li agrada, contéstim á volta de correu y li enviaré nota del número que tinch.

»En quant al procediment per fer que la sort toqui al meu bitllet, el deixo á la seva discreció. Vostés, que tan práticos son en fer eleccions y cosas aixís, trobarán segurament el medi de fer la patota.»

En Blay tirá la carta al correu, y ara está esperant la contestació que li enviará 'l ministre.

Lo mal es que, potser, en lloch d' enviarli una contesta, li envihi un prell de guardias civils.
 ¡Sol ser tan mal recompensat el mérit, en aquesta ditxosa terra!

A. MAROB.

AMOR FIDEL

—M' estimas de veras sent com soch tan vell?
 —T' estimo ab deliri, t' estimo ab anhel.
 —No veus que ja 'm faltan la meytat de dents, que blancs van tornantse tots los meus cabells, que apenas m' aguanto y que fins la pell, me va fent arrugas, senyalant á un temps que no estich, hermosa, per sé estimat teu, que si 'ns estimavam no 'm tindrias lley, y á un altre voldrias que no fos tan vell?
 —No ho creguis: t' estimo ab cor molt fidel, que encar que vell sigas m' agradas molt més, que 'ls joves del dia no m' agradan gens, tú 'm dirás hermosa, estrellada, angelet, y sabrás donarme sempre bons consells.
 —Sí, rateta meva, ara sí que crech

que m'aymas de veras,
angelet del cel;
donchs si tú m'estimas
jo t'aymo molt més,
vina á n'els meus brassos
dom vida ab t'alé.

Aixís conversavan
tots dos ben solets,
ella era molt jova
y ell era molt vell,
pero al separarse
deya ella somrihent.

—Poch deurá pensar-se
aquest pobre vell,
que 'l que més estimo
no son sos consells,
ni sas parauletas
dolsas com la mel,
que 'l que més estimo
son els seus diners.

B. RAMENTOL.

LA NOTA BUFA

No podia faltar.

Mentres els elements, trágichs—diguém'ho aixís—de Barcelona s'escarrassan com uns negres treballant per una cosa de la qual tal vegada ne depén la sort de Catalunya, els elements cómichs, no s'ocupan de res més que de riure y xalarse.

L'altre dia va haverhi una reunió pera buscar la manera de celebrar dignament... lo próxim Carnaval.

EN CONFIANSA

—¿Cóm estám de llenya?
—Bé: es lo que á l'hivern se gasta més.

TRAJOS D'ACTUALITAT

De capa y espasa.

Sembla, en opinió de molts, que la millor manera de celebrar-lo dignament seria no celebrar-lo; pero á la qüenta no tothom ho ven aixís. Y es llástima.

Dada la situació de Barcelona ¿qué més natural que abstenirse de tota manifestació d'alegría estrepitosa, que no pot donar altre resultat que fernes mal veure per la gent de fora y comprometre la nostra formalitat?

Perque ¿qué han de dir els extranjers, al veure qu' en mitj de las circunstancias actuals encare 'ns queda humor per divertirnos?

—¿Aixó es una ciutat que plora? ¿Aixó es un poble sotmés á un régimen excepcional? ¿Aixó es una regió que atravessa moments solemnes, dels més solemnes de la seva historia?—

Pues es aixís: á pesar de la solemnitat dels moments, ja hi ha personas que s'han reunit pera que 'l próxim Carnestoltes no passi per alt.

El programa acordat no 'l conech; pero ja me 'l figuro, Pam ensá, pam enllá la broma deurá conjuminarse d'aquesta manera:

Primer: *Grans* carreras de bicicloetas: las máquinas anirán disfressadas de peix y 'ls ciclistas vestits d'óliva.

EL SERENO DORMILEGA.—

—¡Arri! En aquest portal no s'hi dorm.

—Ja tenim el camp lliure.

—Ara, una bacayneta....

Segón: *Gran* cabalgata per la Societat *La mala Sombra*: carros alegòrics, carros de família y carros d'escombrayre.

Tercer: *Gran* ball infantil de trajos, ab premis per las criaturas que vajin ben disfressadas y premis per las que 's disfressin malament.

Després d'aquestes *grandesas*, la *gran rúa* tradicional.

Cotxes plens de gent que s'aburreix.

Tartanas d'axelabrats que brenan donant voltas á la Rambla.

Conductoras cubiertas de llustrina groga y adornadas ab els lletreros de costum: *Máquinas de coser*, *al contado y á plazos*.—*Legía Venus*.—*Polvos catalanistas para matar ratas*....

Uns quants infelissos divertintse ab la figuereta.

Uns quants vestits d'ós.

Uns quants més fentlo.

Y la gent amunt y avall, ribent per forsa ó morintse expontáneament de fástich.

La quadrilla cómica, la eterna nota discordant ho ha determinat aixís, y aixís ha de ferse.

El calendari de la rutina ho porta:

Per Tots Sants hi ha d'haver castanyas.

Per Sant Tomás s'ha d'anar á passejar tres días pel Parch

Per Nadal s'ha de menjar turróns.

Per cap d'Any s'ha d'enviar un bossí de cartulina á tots els coneguts.

Y per Carnestoltes es precis disfressarse, encare que la patria estigui de dol, encare que 'l cor ens plori, encare que 'l mon s'entonzí.

Y com per aquestes cosas may falta gent que prengui la iniciativa, lo Carnaval ha de celebrarse, y 'l Carnaval se celebrarà per la senzilla rahó de que aixís s'ha fet cada any.

Contrast curiós aquells días!

A Madrit, tal volta discutintse el nostre porvenir.

A la Rambla:—¡Adios, fastigosa!—¡Alante, fardassa!....

¡Cosi va il mondo, esperits cándits qu'encare dupteu de la profecia de 'n Salisbury!....

MATÍAS BONAFÉ.

PASSIONAL

Mira 'l piano que brillant,
mira 'l piano.... ¿veus, que negre?
Sembla talment qu' es el rey
dels mobles de casa teva.

El armari trémol veig
que se 'l mira ab molt respecte,
y el tamboret als seus peus
sembla el lacayo que vetilla.

Las alfombras, arrastrantse,

també 'l miran ab enveja,
y 'l *aranya* de la sala
no para de ferli *muecas*....

Mes, á n' ell no li es bon tipo,
ni la rica calaixera,
ni las llargas otomanas
ni la sillería verda....

.....

¡Quina magestat que fá
el piano en la sala teval!
Pero després hi vas tú,
te posas en sa presencia,
y colocant suanment
las tevas finas manetas
sobre 'l teclat, lo gran moble
deixa de fer cara seria
y comensa á llesnar notas
tan sentidas, tan alegres,
que 'ls sillons y las caderas,
l' armari, la calaixera,
l' *aranya* y las otomanas,
no li guardan el respecte
que li tenen quan tú, hermosa,
ets fora de sa presencia.

.....

Ara, no sé si m' entents,
pro, si vols, ja 'm pots entendre,
puig á mi sempre 'm veus trist,
cap dona veig que 'm fa *pessa*,
no més que tú; en fi, qu' estich
ab una tristor eterna....

Vina, hermosa; feste 'l cárrech
que jo soch el piano negre....

A LA FONDA.—AL ARRIBAR

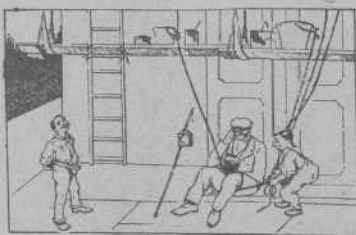

—¡Ni un' ánim!

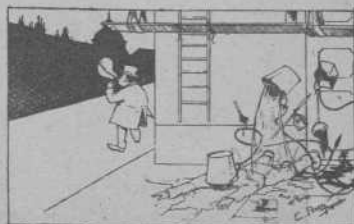
QUENTO ILUSTRAT

—¡Miratel! Y deya que aquí no s' hi dorm...

—Lliguémlí tot aixó. Y quan s' así...

—¡Cataplúm!

¡Obram el cor bat á bat y tocam todas las teclas!

SALVADOR BONAVÍA.

LLIBRES

IMPRESIONS Y RECORTS, per LLUIS VIA.—S' inaugura ab aquest aplech de narracions un nou prosista catalá. ¡Ben vingut siga!

Conexiam alguns dels treballs que integran el volúm, per haverlos llegit en las páginas de *La Renaixensa*, produhíntnos molt bon efecte. Tenim entés que 'l Sr. Via es jove y que ab la publicació de aquest llibre fa sas primeras armas. Si es aixís tant de millor, porque de talent no n' hi falta, d' esperit d' observació tampoch, y de facilitat en lo maneig de la ploma, fins crech que en algunas ocasions n' hi sobra.

Dich aixó porque reprimintse, apendrá á castigar lo seu istil, donantli major relleu y mes qualitat, fins adquirir lo que se 'n diu sagell personal, que forma 'l distintiu de tot escriptor de mérit.

No afecta en res aquest reparo á las qualitats que adornan al Sr. Via, al enginy ab que sab trobar los assumptos, á la manera catalanesca que te de desarrollarlos, al color que dona á las concisas descripcions y á la vivesa de sos dialects.

Tot aixó vá unit á cert perfum de poesia, que fa la lectura dels divuyt treballs que conté 'l llibre sumament agradable.

En una paraula: l' autor de *Impresions y recorts* val no tant sols per lo que dona, sino també per lo molt que promet. Fins lo seu nom incita á caminar:—Via.... Via....

ALBUM DEL ESTADO DE PARÁ EN 1899.—Preciosa edició de carácter monumental, en la qual la ploma del Doctor D. Enrique Santa Rosa, descriu admirablement las bellezas y curiositats de aquell país. Numerosas fotografias y composicions degudas á F. A. Fodanza donan un interés especial al text.

Al acusar rebut de aquest primorós llibre, doném las més expressivas gracias al Dr. R. de Sá Valle, digne Cónsul general dels Estats Units del Brasil á Espanya, que ha tingut l' amabilitat de remétrense'l.

Napoli—Babilags.—Ab aquests títuls la casa Guardia ha publicat dos preciosas composicions de piano; l' una barcarola y capritxo l' altra, degudas á la ploma del admirat concertista Sr. Malats, qui, com sab tothom, es además un escelent compositor.

Ditas obras las ha dedicadas son autor als aplaudits mestres Srs. Vidiella y Calado respectivament.

RATA SABIA.

HISTÓRICH

(D' ACTUALITAT)

Parlava jo l' altre dia ab un hom molt ilustringat sobre 'l concert económic y 'ls resultats que pot dar y un xicot que 'ns escoltava va preguntar ab to alt:

—Dispensin: aquest concert que á tot' hom fa parlá tant gahont lo donarán, al Parque ó bé á Casa la Ciutat?

J. VALLS CLUSAS.

A LA FONDA.—AL MARXAR

—¿No hi ha res de propina?

PRINCIPAL

Entre bufada y bufada de tramontana, drama del antich régimen, de D. Teodoro Baró, vá presentarse la Sarah Bernhardt á donar quatre representacions.

La Tramontana vá enmudir desde 'l divendres al diamenje inclusivus. Dilluns ja tornava á fer de las sevas.

Calificant l' obra de drama del antich régimen creyém haverho dit casi bé tot. De un efectisme purament extern, se preocupa ben poch de donar consistencia als personatjes, alguns dels quals, per no dir tots fan cosas verdaderament raras y que no resisteixen el més petit análsis. Pero l' acció marxa, presenta abundancia de situaciones pintorescas, y pels esperits ingénnos qu' en materias teatrals no miran prim, abstenintse de analizar y de preveure, fins suposo que la Tramontana tindrà bastants atractius.

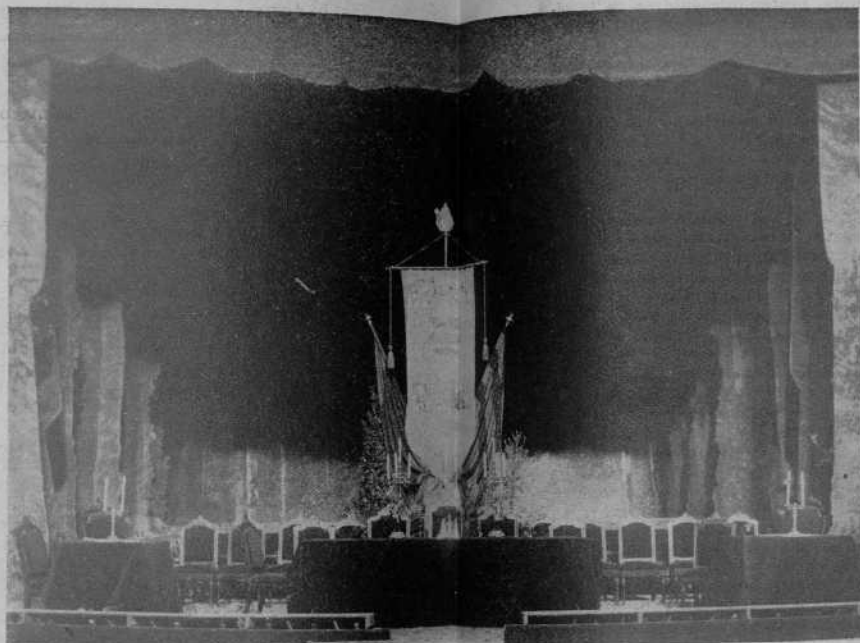
«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA» A REUS

MEETING

CELEBRAT L' ÚLTIM DIUMENGE PER INICIATIVA DEL
Foment del Treball Nacional, de Barcelona

El poble esperant la sortida de la Comissió municipal.

L' escenari del teatro Fortuny, preparat pera rebre las comissions.

Teatro Fortuny, ahont tingué lloch el meeting.

Parada á Sitjes del tren expedicionari.

Davant de l' estació de Reus.

A la plassa de 'n Prim.

(Insta. RUS, col·laborador artistic de LA ESQUELLA.)
La Casa de la Ciutat.

L' autor revela la seva experiència escènica relatant per entregas l' història de un crim antich, que acaba per esbullar un casament basat en l' ambició de un home, en la confiança hasta cert punt tonta de un pare, y en l' excessiva obediència de una noya que ab tot y estimar á un altre jove, l' maltracta, mostrantse inclinada á acceptar al que l' seu pare li designa.—Los tipos de *Ignés*, (Sra. Juani) y *Lluís* (Sr. Montero) son verdaderas figuras de teatro destinadas á producir un efecto sugestiu, entre 'ls espectadors aficionados al género.

¡Qué dirém de la Ssrha Bernhardt, que no ho sápigam ja 'ls nostres constants lectores! Tantas quantas vegadas ha vingut á Barcelona, hem parlat d' ella, fent justicia al seu art personal y refinat que la converteix en actriu única. La dicció y la plástica son las sevas qualitats caracteristicas. Y com aquestas condicions arriban á un grautan eminent de seducció y hermosura, ab ellas durant sa llarguissima carrera ha triomfat davant del públich del mon enter.

La Sarah es la conjunció de dos arts tan exquisits com son la música y l' estatuaria.

*
**

Llástima qu' en la seva rápida visita haja representat exclusivament obras que ja li coneixiam: *Frou-frou*, *Adriana Lecouvreur*, *La dama de las Camelias* (diumenje á la tarde) y *La Tosca*.

Produccions totas ellas massa conegudas, y que donan lloch á comparacions poch favorables suscitant el recort de altres temps en que la famosa actriu no tenia els anys que avuy conta, ni venia com ara fatigada á conseqüència de una excursió llarga y rápida, que l' ha convertida en una especie de moli de sanch, y disposava de una veu mes vibrant que avuy.

Mes just es consignar que aixis y tot en *Adriana*, en *La Dama* y especialment en *La Tosca*, al executar las escenas culminants, las mes apassionadas, las que requireixen tota l' efusió de l' ánima, vá trobar encare l' eco dels triunfos de sos millors dias.

En totas aquestas obras lluhi riquissims trajos portats ab la distinció, que tant y tant bé vá saberli casar lo garbós pinzell del cartellista Mucha.

LICEO

Apuntém un altre éxit á la llista. Correspon al *Mefistófele* de Boito, partitura que tant y tant bé coneix el nostre públich, haventla vista representada en distintas ocasions, per artistas de cap de brot.

Aquesta vegada ha copsat la major part dels aplausos la primorosa artista Srta. Storchio, en son doble paper de Margarida y Elena. ¡Vaya una manera més intensa de sentir y fer viure els dos personatjes! L' actriu y la cantant ratllaren á igual altura en totas las situacions de l' obra: en l' escena del jardí, en el soliloqui y en el duo de la presó, y últimament en el Dissapte clássich.

En Bonci erech que cantava aquesta ópera per primera volta, lo qual no obsta perque fes gala de aquella divina veu que posseheix, y que l' fa un dels millors sino l' primer tenor de mitj carácter, entre 'ls que corren avuy dia.

Si l' primer dia hagués sapigut unir á n' aqueixas delicis vocals alguna major compenetració escènica ab lo personatge que representava hauria guanyat d'essguida 'ls aplausos que l' públich li ha anat otorgant en las successivas representacions. Inútil es consignar que lo que cantá millor signé l' epílech.

Lo baix Sr. Navarrini sapigné distingirse més en lo prólech qu' en las escenas del Dissapte romántich; y en quant á la Srta. Galan se portá discretament.

L' orquesta nota blement conuhida pel mestre Conti. L' execució del prólech li valgué una verdadera ovació.

ROMEA

Los minayres, drama de n' Rovira y Serra es una producció, que si, com sembla, pretén introduhirse en lo género modern, se queda á mitj camí... y encare no hi arriba.

No té, realment, prou intensitat aquella lluyta amorosa de una dona, que sense que se 'ns expliqui l' perquè, s' uni en matrimoni ab un home de alguna edat que casi pot serli pare, estimant, com sembla qu' estimava, el germá del seu marit, jove y apassionat per ella.

Aquests matrimonis desiguals, y aquestas contrarietats amorosas son molt verossimils y poden dar assumpto per un drama verdaderament humá, pero es precis que l' autor se fiqui molt endintre y 'ns hi fassa entrar perque pugan interessarnos.

Lo Sr. Rovira y Serra 's concreta á desarrollar l' assumpto ab poca habilitat: converteix en *Deus ex-machina* de l' acció á un tipo canalla que vá dibent per tot qu' estima á la dona del seu amich y sembrant maranya, sense que ningú l' tregui del mitj y sense que ningú l' marit ofés tinga coneixement de aquell primer extrém.

Una escena, la dels dos germans, cap al final del acte segon, es sens dupte la que vá millor. Mes després l' obra decau, emportantse'n una bona part de l' atenció del públich los incidents cómicis y festius de la festa dels minayres.

L' obra, no obstant signé aplaudida calurosament y cridat l' autor á las taulas.

Se distingí en l' execució l' Sr. Borrás, especialment en la sobredita escena dels dos germans y en la de la mort... la mort produhida per una angina de pit, feta ab molta veritat.

NOVEDATS

Continuan las representacions de *Cyrano* que bé arribarán á las festas de Nadal, may siga sino perque 'ls forasters que venen á la fira de Sant Tomás pugan admirar al valent espatutxi.

Y després, á entrada d' any nou 's diu que tindrem la companyia de la Mariani.

Desde ara la saludém dihentli:—Procuri no entretenirse en lloch, que aquí 'ls seus admiradors la esperan com el maná.

CATALUNYA

Dimars vá posarse en escena la peassa de n' Ramos Carrión, titulada *La muela del juicio*.

! La circumstancia de tenir que adelantat un dia la publicació del present número, 'ns obliga á aplassar lo parlarne pera la próxima senmana.

REUS PINTORESCH

Lo campanar.

TIVOLI.—CIRCO EQUESTRE

Renovació completa del personal... ey de casi tot, per que la comtesa X continua sos arriscats treballs dintre de la gabia dels lleons.

Entre 'ls artistes nous s'hi conta l'insuperable ciclista Arisó,—gloria del plá de Barcelona—com deya un admirador entusiasta de sos portentosos exercicis. La veritat es que no n'hi ha un' altre que manegi com ell la bicicleta. La troupe Koweski se compon de set senyoretas que forman artístichs grups estatuaris de molt bon efecte.

Y ara, per acabar, els diré, que's posará dintre de pochos días la pantomima aquática *Les chausseurs parisiennes*... els quals cassadors ó jo m'enganyo molt, si es cert lo que se 'm ha contat, ó están destinats á cassar equellas grans entradassas que produheixen sempre 'ls espectacles sensacionals.

N. N. N.

DELIRI

Correu, senyora, que 'm moro, que 'm moro per vos d' amor! Correu, diguen al vicari que 'm dugui la extremaunció ja que no volén portarme vostra medicina vos. Seréu tan esquerpa ¡oh dona! de no ferme lo favor de durme aquestos ulls vostres que espargeixen ab son foch llum com la de matinada ó com d' entrada de foch?

Correu, senyora, mirau-me, que 'm moro per vos d' amor! Seréu potsen tan ingrata que 'l remey miraculós que teniu en vostra parla no me 'l deu, ab expressions tan dolças y tan sentidas que han de ser pera 'l meu cor las armonías divinas que volan per lo profon del cel, tocadas pe 'ls àngels en arpas de cordas d' or?

Correu, senyora, parleume, que 'm moro d' amor per vos!

Me negareu per curarme aqueix bálсам de consol que teniu en vostres llabis compost de tendres petons, que eixirian empenyentse pera poder esser tots lo primer de regalarme ab aquell remoreig dols que las abellas produheixen quan dintre 'l buch misteriós fabrican la mel ab flayres y ab essencia de las flors?

Correu, senyora, besume, que 'm moro d' amor per vos?

No voleu, senyora, enviarme vostre suspir, plé d' olors que pren del clavell que forman vostres llabis temptadors, pera calmar la trisosa impaciencia que 'm comou ferit per vostra superba bellesa al bell mitj del cor, que per vos de nit y dia glateix, com glateixen tots los que desde 'ls llims contemplan la gloria ab sos esplendors sense que pogan entrarhi bo y tenintla tan aprop?

Correu, suspireu, ¡oh dona! que 'm moro d' amor per vos!

No m'envien pas, oh senyora, no m'envien pas cap doctor, que 'l meu mal no necessita ni pindolas ni aixarops.

Per curarme me fan falta totas vostras perfeccions; pero déumelas á dossis, no juntas, perque es millor as-saborir las caricias massa dolsas poch á poch.

Comenseu per enviarme vostras miradas de foch, després las vostras paraulas, darrera 'ls vostres petons y per fi aquells suspires tebis que us ixen del fons del cor, puig temo que si en mos brassos vos tingúes tota de cop, la mort de que heu de lliurarme me la causaria 'l goig de disfrutar lo deliri, lo deliri del amor!

SIMÓN ALSINA Y CLOS.

ESQUELLOTS

«La censura—encare dura.
Y qui sab quant durará...»
¡Ay pobre de mí!... ¿qu' es lo que 'm passa? Ni jo

QUESTIÓ DE PEL

Pobras de nosaltras, el día que s' estableixi una contribució sobre 'ls monyos!...

A LA CERVERERÍA

—¿Quina es la flor que ara es més de moda?
—Una que se 'n diu *muixont*.

DIAGNÓSTICH ACERTAT

—Lo que aquest jove tè no es res més que una *filatelitis* aguda.
—¿Y de qué li pot venir això?
—De tant comprar sellos.

mateix m' ho explico. Tinguin: ara 'ls anava á contar en vers las penas del periodista en aquests temps, y á la sola idea del llapis roig, la Musa s' ha embolicat ab el tapa-bocas y ha desaparegut del méu davant, despedintse á la francesa.

Y 'l cas no es pera menos.

Figúrinse que la senmana passada, l' arcalde interí Sr. Martínez Domingo va donar compte, en sessió del Ajuntament de las impresions que portava del séu viatge á Madrid. Prou los diaris tractaren de reproduhir las paraulas del arcalde; pero no pogueren. La premsa proposa y 'l llapis roig disposa.

Pero hi ha mes encare. L' últim dissapte pronunciava en Villaverde un discurs en plé Congrès. Com el discurs del ministre era, segóms sembla, una nota molt interessant: los corresponsals tractaren de telegrafiarlo; pero la censura no 'l deixá passar.

De manera que... Res, alió del personatge de 'n Pitarra:—«Sent aixís, callo.»

¡Verge Santa! ¡Y qué rich se faría l' Echegaray, si s' empenyava en cobrar tots els drets de autor que li corresponen!...

Figúrinse que per tota Espanya ja fa algún temps que no 's representa altra producció que 'l séu drama: «*Lo que no puede decirse*.»

Plé d' interés he fullejat los principals periódichs de Madrid pera coneixer l' opinió que havían format en aquella terra de la eminent Réjane, y m' hi quedat completament á las foscas.

Cap dels que hi consultat ne diu una paraula.

¿Será que no la van entendre ó que ni tant sols va ren pendres la molestia de anarla á veure?

Jo ja ho veig: la Réjane va inaugurar las sevas funcions ab *Sapho* y lo que dirían 'aquells enllustrats representants de l' opinió pública:

—¿Vale la pena de ir al teatro para ver.... un *sapo*?

Parlant de aquell fulano, va dir l' arcalde interí: «Un sentimiento de delicadeza nos hace ser misericordiosos con los vencidos, y en esta ocasión nos obliga á declarar que nos hemos enterado con sentimiento de la dimisión presentada por el Sr. Milá y Pi del cargo de alcalde de Barcelona.»

Aixó es lo últim que li faltava: la punyalada de *misericordia*!

Per tot' Espanya reyna actualment una sequia espantosa: estém com qui diu á entrada de hivern, y no vol ploure. La llevor colgada sota 'ls terrossos no germina per falta de sahó, y la próxima cullita de cereals está en perill imminent de perdres.

¿Qué fa 'l govern davant de la ressiistencia passiva de aqueixos núvols que crusan pel cel sense amollar ni una gota d' aygua?

Son en gran número 'ls fanals del alumbrat públich que careixen de vidres, á conseqüencia de las pedregadas de alguns mesos enrera.

Ningú fins ara s' ha cuidat de reposarlos.

Y es un espectacle curiós el que ofereixen els flams batuts pel vent. Qualsevol diria qu' están fent llengotes á la corporació municipal.

Diálech cassat al vol:

—¿Qué me 'n dius de aixó del Concert económic?

—Vols que 't parli ab franquesa?

—Sí, home.

—Donchs me sembla música.... del porvenir.

Per tot arreu ahont fica ma la companyía del Nort se coneix desseguida la seva intervenció.

La línea de Sant Joan de las Abadessas possehia un material móvil bastant arreglat y un bon xich cómodo, puig fins en els wagons de tercera classe s' hi podía anar sense perdre 'l passatjer la condició de persona.

Donchs tot d'una aquests wagóns han desaparegut essent reemplaçats per uns altres tan esquitats, desballestats y incòmodos com la majoria dels que usa aquella empresa en totes las sevas líneas. Wagóns de mortificació y penitencia, que deuen ser cosa del beatífich Marqués de las Cinquillas. Wagóns, en fi, mes propis pera ferne estellas, que pera transportar cristiáns.

Jo ja ho veig: la gent á pesar de tot fa la bestiesa de viatjar; donchs la Companya del Nort se deu creure en el cas de tractarla com á bestia.

Vaja, no cal que diguin qu' Espanya está perduda, perque no surt cap home.

Aquí tenen á n' en Cerrajillas.

¿Preguntan qui es aquest fulano?

Un telegrama de Madrid, els ho explicarà ab tots els pels y senyals:

«Cerrajillas, aquel muchacho que en la corrida última bajó al redondel desde uno de los tendidos y sin pedir licencia á nadie tomó un trapo y estuvo pasando á uno de los toros, de rodillas y de mil modos, hasta que de orden de la autoridad le detuvieron; ese muchacho ha sido contratado ahora para torear el domingo próximo en Madrid.»

..

Jo ja estich impacient perque surtin estampas de aquest nou torero.

La primera que veji, la compro, la faig posar en un quadro, la coloco sobre la calaixera y li faig llum tot el dia.

Perque no ho duptin: la verdadera regeneració de la patria, únicament ens pot venir de tipos com en Cerrajillas.

Consigna un periódich que 'ls P. P. Jesuitas han adquirit á Vallvidrera, prop de ca'n Baldiró una considerable extensió de terreno.

Com siga que ja tenen iglesia y colegi d' externs á Barcelona y un gran colegi de interns á Sarriá, no es fácil que pretengan dedicar á un nou establiment d' ensenyansa aquells terrenos situats en un punt tan pintoresch.

Mes fácil es que n' hi fassin un de recreo: una gran fonda, donant un poderós impuls á la culinaria mística.

En qual cas, s' hi farà cada arrós ab aygua beneyta que hi ballarán els àngels!

Y será alló de anarhi en professó, ferse un bon fart... ¡y de Vallvidrera al Cell!

A la botiga de un marmolista de la Tapineria, hi estava exposada días enrera una lápida ab la següent inscripció:

«Aquí jau «Nint».

«Gos carinyós, que fou company d' excursions d' en Arthur Osona.

»Son amo dedica aquesta pedra al que fou exemple de fidelitat.

»15, Setembre 1899.»

Doném lo pésam al infatigable excursionista per haver perdut á son bon company.

Y ara no 's pensin que me 'n rigui, que jo penso com aquell escriptor francés que deya:

«L' existencia del gos me reconcilia ab el mon.»

En aquests temps de censura, res tan distret y á la vegada tan socorregut, com passar la vista per la premsa estrangera, en busca de curiositats. Aquí n' va una:

A Pransville, poble del districte d' Eure y Loire ocorrián ab molta freqüencia formidables incendis, distingintse sempre en los traballs d' extinció un bomber, que donava mostrars de una gran pericia y una admirable serenitat.

Pero per fi va descubrireseli 'l marro: l' autor dels incendis era ell mateix.

—Vet' aquí un tipo original!—deya tothom.—Un home que sols pel gust de poder fer de bomber se converteix en incendiari!

Pero ell va ser franch, confessant davant del jutje, que si calava foch, no era sols pel gust de apagar l' incendi, sino pel gust de apagar la sed, anant á beure á la taberna, pagant l' Ajuntament.

Temps enrera 'm deya un *ex-chef de claque*:

—Un rival m' ha prés el puesto, donant una cantitat á la empresa.

—Pagar per aplaudir?—vaig dir-li—no ho entench. Jo 'm creya que la *claque* cobrava.

—Y encare cobra; pero no de l' empresa: cobra dels artistes.

..

Aixó 'm fa caure en l' utilitat del sistema dels aplausos mecánichs que segons veig en un periódich de París ha posat en planta un empresari de aquella capital.

En certs punts de la sala d' espectacles y instalats de una manera invisible, hi ha uns aparatos consistents en uns cilindros provistos de paletas de cuyro, disposadas de tal manera que al rodar aquells, produeixen un soroll estrepitos que imita al aplauso. L' electricitat mou els aparatos que convé posar en joch, segons se vulga que l' aplauso siga mes ó menos general. Basta pel cas tocar ab la punta del dit el botó que correspon á cada aparato.

Fins ara 'ls *claqueurs* mecánichs han determinat l' éxit ruidós de més de un' obra.

Vels'hi aquí un procediment mes

DESXIFRANT LA XARADA

—«La primera es per pescar, la segona brilla molt.»
—Ja está, no parlis més: *am-ori*

CONTEMPLANT EL CARLOS V

—¿Sab cóm ne diu d' aquest barco el nen de casa? El *papu*.

económich, mes efícas y mes moral que 'l de la *claque* humana, que 's reparteix ab las empresas el fruyt dels sablassos assestats á n' els artistas.

En cap de las administracions de Loterías de Barcelona hi ha bitllets de la rifa de Nadal.

Si per tot' Espanya passa lo mateix, ja sabém á horas d' ara qui ha tret la grossa y tots els primers premis: el Govern.... ó com si diguessim el banquer.

Prénguinse sino la pena de fer tres senzillas operacions aritméticas. Sumin l' impost dels bitllets venuts; sumin després l' impost dels premis á adjudicar; restin á continuació aquesta última cantitat de l' anterior, y trobaran que ja avants de moure 'l bombo dels números, el govern ha copat una picosada de pessetas superior al import dels premis de primera categoria.

¡Y diuhen que á Espanya está prohibit el joch!

Passa per la Rambla una dona bastant guapa y en materias de deixarse voler una mica massa fácil.

Un que la coneix molt á fondo diu á un seu amic:

—Aquí tens una dona que no *deixa res que desitjar*.

* SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Ma-xi-mi-lia-no*.
- 2.ª Id. —*Sal-pa-sser*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Tendre—Tender*.
- 4.ª TERS DE SÍLABAS.—
LI DI A
DI SAP TE
A TE NAS
- 5.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Las claus de Girona*.
- 6.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Carmelo*.
- 7.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Isaias*.

TRENCA-CAPS

XARADAS

I

EN LA CUYNA

—Ció?

—Mani.

—Tot seguit cóguim aquella *total* que ha comprat. ¿Hont ets?

—A dalt

de la golfa....

—Quin neguit donan aquestas criadas! ¡Sembla mentida! ¡Ditxós qui no n' ha de menes-dos! ¡No'n son poch de descaradas!... Ja baixa.... Y doncas, Ció ¿qué ha fet á dalt tanta estona? —Hi buscava una *segona-tres* per encendre 'l fogó y al mateix temps un *girat-tersa* per fer la picada.

—Tú 'l que fas, que ab la criada del veí d' aquí al costat desde dalt de la barana del terrat, vos espliquen lo que tot lo dia feu dins las casas. ¡Tarambana! —Aixó no es veritat.

—¡Ja!

¿Tampoch es cert que aquest dia li vas dir que un *hu* tenia que l' havia de pagar?... ¡No 't sofoquis! que la pena veig que 't va sortint pel front; pro si hi tornas ¡voto al mon! tinch de apamarte la esquena.

E. VELLA XILLIOP.

II

Prima-tres, lector amic, casi tots ho hem fet un xich; lo *segón* es animal, y es un peix el meu *total*.

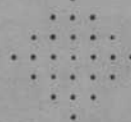
UN TRANQUIL.

ANAGRAMA

En Miquel tirava *tot* al pis de davant de casa, exclamant:—*Total*, Riteta que vull dirte dos paraulas.

P. SALÓM MORERA.

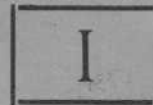
ROMBO

Primera ratlla vertical y horizontal: consonant.—Segona: temps de l' any.—Tercera: eyna de pagés.—Quarta: obsequis.—Quinta: contraposició á lo dols.—Sexta: al fons de las bassas se troba —Séptima: consonant.

E. MASTAGOT.

GEROGLÍFICH COMPRIMIT

PESSEGOLLAS.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 68.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

Se ven per tot arreu

COLECCION DIAMANTE (Edición LÓPEZ)

Tomo 69

CALANDRACAS

POR EL NOTABLE ESCRITOR **Nicolás Estévanez.**

Un tomo 16.º con elegante cubierta á varias tintas Ptas. 0'50.

ANIMA

POESÍAS INÉDITAS DE

Manel Marinello

Preu: 2 pessetas.

AVICULTURA

RESUMEN DE UN CURSO COMPLETO DE GALLINOCULTURA É INDUSTRIAS ANEXAS

POR **Salvador Castelló y Carreras**

Un tomo en 4.º ilustrado, de más de 800 páginas Ptas. 12.

Almanaque Bailly Bailliere. Rústica Ptas. 1'50. Encuadernado. . . Ptas. 2.

Almanaque de La Ilustración Española y Americana. Ptas. 2.

DIETARIOS Y AGENDA DE BUFETE

Desde 1 peseta á 2'50

DICCIONARIO DE LA LENGUA CASTELLANA

DE LA

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA

Nueva edición. Un tomo encuadernado Ptas. 30.

EL INGLÉS Sin maestro en 20 lecciones

con la pronunciación figurada.

Precio 3 pesetas.

Sortirá aviat lo popularíssim

Almanach de La Campana de Gracia

pera 1' any 1900

Un tomo de unas 200 páginas ab multitud de dibuixos y una cubierta á varias tintas.—Preu: 2 ralets.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútno ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certíficat. Als corresponsals de lacasa, se 'ls otorgan rebaixas.

EPIDEMIA REYNANT

La ceba dels sellos.